

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Kül. monostortecza 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-ször 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppellik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasensteint és Vogliernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Pest, január 19. 1867.

(D.) A nemzetiségi jogot, egy új államokban, mely magát szereti modern államnak nevezni, értjük az új Romániában, igen kézzel foghatólag magyarázta meg az országgyűlés mindazon nemzetiségi utópisták számára, a kik minden külön millió nép tanyájából külön államot akarnak alkotni az államban külön törvényekkel külön nyelvvé.

Éppen nem akarok a moldva-oláh országgyűlés szempontjainak védelmére kelni, sőt minden józan felfogású s a statusban a kiváltságok kizárása mellett az egyéni jog-egyenlőséget minden bennszülöttre s honosultra nézve követelő publicistákkal egyetértve, éppen kázhoztatólag szólhatok azon előítéletes felfogásról, mely ez újon alakuló s jól vezetve jobb jövő elé nézhető kis ország kebeléből ki akar zárni mindenkit, s egy oly eszmét mondott ki közelebből, mely Európa egy országában sines kimondva.

E hó 2-án Bukarestben egyes képviselők ellen kérvényt adtak be, miképp ők illetékelnek, mert nem született románok. Nagy vita volt a felett, s csak azzal tartata meg a követek állásukat, miképp el kelle ismerniök, hogy apjuk nem volt ugyan oláh, de ők testestől, lelkestől azok. Kimondák a vita alatt, hogy vannak ugyan Romániában magyarok, bolgárok, ruthenek stb., de ezek a regulemant szerint mind románok, s így aztán végre mint románok elfogadják a képviselők.

Valjon mit mondanak ezen jelenésre a mi nemzetiségi fanatikusaink? Valjon nem kénytelenek-e elismerni már ős törvényhozásunknak is szabadelvű intézkedését, mely a községi életben, iskolákban a nyelveknek elejétől fogva szabad mozgást engedett, mely a jogot nemzetkülönbség nélkül minden polgárra kiterjeszté, mely Erdélyben is már 1791-ben kimondá, hogy a román nemes egyenlő a magyar nemessel, a román paraszt a magyar paraszttal, mely szász, jász, kún, német s székely nemzetek lételet mindig elismerte, s csak azt követelte, a mi az állam egységes kormányzására nézve elkerülhetlen, a közös államnyelv.

Az mondják talán, hogy minálunk a nemzetiségi impopuláció aránya másképp áll a fő nemzetiséghez mint amottan.

Már magára bármint legyen az arány, a jog, ha létezhetik, mint nemzetiségi jog nem lehet pusztán az arányhoz viszonyítva. Moldva-Olahországban van százezer magyar, ezen impopulatio azon egyesült ország négy millió lakosságához sokkal előnyösebb arányban áll, mint 190 ezer szász országunk 13 millió lakosságához, vagy a hét milliónál többre menő született és naturalizált magyarhoz.

Romania nem oláh népességének pedig nem legnagyobb részét teszi a magyar; a bolgárok fölteszik a népesedés egy negyedét, a cigányok 1/20-dát.

Azon arányban, mint utóbbi időkben a magyar királyság kebelében a nemzetiségi követelések emelkedtek, Romániában is a legkisebb nemzetiség is éppen ugy követelhet külön nemzeti jogokat. Annak épp ugy törzslakói a csángó-magyarok, mint az oláhok, s épp oly colonisált népei még Mihály vajda korából a bolgárok, mint nálunk a szerbek, szászok és kunok.

És követelnek-e ők külön nemzetiségi paritást is, ők csak egyéni jogegyenlőséget követelnek, melytől őket nemzeti lételők el ne zárhassa. Ámde ez sem adatik meg nekik. A moldvai magyar nem birhat politikai jogokat, ha magát oláhnak nem nyilvánítja, az örmény, bolgár, szerb kénytelen megtagadni nemzetiségét, vagy lemondani a polgári jogról, melyet minden európai államban nemzetiségének független megtartása mellett birhat, csak azt követelvén töl minden állam, hogy ha közéletben szerepelni akar, ismerje és beszéldje azon állam nyelvét, egyéni viszonyai közt pedig engedelmeskedjék azon állam törvényeinek.

Kérdés kívül nincs Moldva-Olahország hivatala arra, hogy az európai jogfogalmakban irányt adva, törvényhozási tényeire, mint tekintélyre, hivatkozassunk, túl a Kárpáton a civilisatio véghatárain, még uralkod-

hatnak az ős patriarchalis országok primitív fogalmai, uralkodhatnak egy ideig, míg a közös felvilágosodás az eszméket kitisztítja, s attórt az ős előítéletek chinai falait. Nem is azért szólunk ezen országgyűlési tény elibe, hogy órást emeljünk azon bánásmód ellen, mely Kárpáton túl lakó nemzetfeleink egyéni jogát sérti, tudjuk, hogy ottani magyarjainkat, kik a szomszédos székelyfölddel érintkeznek, bármint primitív regulament ki nem fogja vetköztetni nemzetiségükből; hanem azért hoztuk fel e tényt, hogy a kik a magyar institutiók szabadelvűségét, s a magyar s vele tartó honpolgároknak a nemzetiségek szabad fejlődése iránti őszinte jó akaratát kétségbe vonni szeretik, nézzenek körül a szomszédban is, s akkor kénytelenek lesznek elismerni, hogy a földirati fekvés szomszédosága mellett az intézmények szabadelvűségében még szomszédainktól egy egész ocean választ el.

Hiszszük, hogy a mi haladásunk hatásával lesz szomszédaink haladására annak idejében, ha a mostani állami és nemzetiségi alakulások kiforrtak magukat, hiszszük, hogy lesz idő, midőn éppen a 19-dik század fényes találmányai által egymással szorosabban egyesült emberiség kibontakozva a nemzeti ségi feltékenység nyúgójából magasabb cosmopolitikai szempontokra fekteti a külön államok intézvényeit, hogy az ember mint isteni elrendeltetése szerint polgára az összes földterületének, ugy hitét mint nemzetiségét megbotránkoztatás nélkül érvényesíthesse az egész földkerekségén, annyira, hogy a hit vagy nemzetiség polgári s egyéni jogainak gyakorlatában ős semmi esetre se akadályozhassa, sőt ezen elv elkezdve az amerikai ős-erdők vonalától, az ojtói, ghimesi és főresvári hegyszorosokig teljes uralomra jutott már is, talán azon egy kivétellel, hogy a keresztény vallás által ekkorig üldözött izraeliták emancipatioja még nem mindenütt van törvényben kimondva; de azt is hiszszük, hogy ezen világeszme uralmának nem a Kárpátok gyűrűzete fog véghatárt vetni; ha még látjuk ma, hogy a moldvai oláhok ki akarják ölni a honpolgárban a külön nemzetet, ha még látjuk, hogy a török üldözi a nem muzulmán, ha még fájva nézzük, hogy az orosz russificálni törekszik lengyelt, cserkeszt, tatárt, látjuk egyszersmind, hogy ezen törekvések mindenütt csak felszínleges hatással vannak, a nemzet fiait s leányait megörzik nemzeti nyelvüket, szokásaikat, ha a polgárzatban nem lehet, családi tűzhelyeik körül.

És a nemzetiségi üldözések ellen az üldözöttek társul szegődik az általános európai eszme, mely többet nem követelhet, mint az egyes államok historiai lételének az egyén általi tiszteletét; de az egyénre nézve az állam minden jogainak élvezetére nézve kifogást akár külön hitfelekezeti, akár nemzetiségi szempontból soha sem tehet.

Ezen igazság már elvénytől nálunk, s Európa rajtunk túl nyugatra eső országaiban, ott a creol-korcs Dumast büszkén mondja a franciaia magánának, s Rothschild dúis házát uralkodók látogatják. Az államok, országok történelmileg korvonalozódnak, de mindnyájan szívesen fogadják be polgáraikul a világ bármely lakóját, ott látjuk az izraelitákat a világ leghatalmasb parlamentje pártjainak élén is, nem kéri senki, minő nyelvet beszél családi tűzhelyénél, de bámulja pompás szónoklatait, a status nyelvén, melyet az állam minden külön ajku polgára megért.

Lapszemle.

○ A szepteni, szabadelvű és független, új lap, a „Siebenbürgische Blätter“ a jobb meggyőződés és tiszta öntudat nyugalmával foglalja el azon politikai álláspontot, mely a szász nemzet jövőjére nézve egyedül nyújthat biztos kilátásokat. Minden vakmerő felforgatási elméleteknek hátat fordítva a legalitás terére lép; fictió helyett — minőket a Schmerling-korszak Szebenben ugy, mint Bécsben felkápáztatott — a valódi szilárd-térre lép, s tiszteletreméltó nyíltsággal és bátorsággal mutat rá azon mentő köszálra, melyhez századokon át ragaszkodva, a szász nemzet nemzetiségét, kiváltságait és culturáját a legnehezebb időkben is szerencsésen megóvhatta, míg attól csábító ígéretek és gondatlan tanácsok folytán részben tágitni próbál-

ván, sorsa két évtizeden át csak a bizonytalanság tengerén hanyatott. Az igazság elismerése s méltányosság, nem tartozott az eddigi szász lapok érényei közé. A „Sieb. Blätter“ e tekintetben teljes elismerést érdemel, s nem kételkedünk, hogy a szász közvélemény — bár mennyit akartak is elkabítani — e független közlöny nemes szellemével hamar meg fog barátokozni, s hátat fordít eddigi tanácsadóinak, kiknek valóban nincs mit köszönnie.

A magyar közös országgyűlés — ugymond e lap — a pragmatica sanctio és az alkotmány értelmében megadja a birodalomnak, a mi a birodalomé, a personal uniót; de a birodalom többet igényel, a real-uniót, s ez képezi a differentiat, minek eltávolítása a kiegyenlítés feladata.

Nem csodálkozunk azon, hogy a „Kronstadt. Ztg.“ nem rokonszenvez a legújabb országgyűlési felirattal; de hangsúlyozunk kell, hogy a (szász) nemzetben másként gondolkodók is vannak; határozottan rá kell mutatnunk, hogy hazánk legalis képviselete az unio-törvényezikket, mely legmagasb szentesítésben is részesült, mint törvényt határozottan elismerte.

Ezen törvény erejénél fogva Erdély s nev szerint a szász nemzet képviselői is Pesten vannak az országgyűlésen.

Nem rejlik-e ebben az unio-törvény elvi elismerése a szász nemzet részéről is?

Erdélynek Magyarországgal való unioja tehát minden oldalról elismert törvény, melyet a két testvérhaza képviselőinek alkotmányos uton végre kell hajtaniok.

Ha optimismus vettünk szemünkre, ha az unio törvény fogantatásában még nem látjuk minden nem-magyar nemzetiségek teljes jogfosztottságát és megsemmisítését, s ha nézettünk indoklásul az 1848. VII. törvényezikkre s a kolozsvári ngyanazon évi I. t.-cz.-re hivatkozunk, még figyelmeztetünk kell arra, hogy „delegatiók iránti“ javaslat s a nemzetiségi kérdés tárgyában törvényjavaslat ez óráig csak javaslatok, s hogy minden törvények létrehozatalánál a magyar alkotmány szerint Magyarország minden nemzetiségei (tehát a nem-magyarok is) alkotmány szerint hivatva vannak.

Ebben rejlik nézettünk szerint a legjobb biztosíték az ellenoldaltól vont következtetések lehetőségére ellen.

Ez okból nem osztjuk a „Kronst. Ztg.“ aggodalmait, s ezért barátai vagyunk az uniónak.

De ez egyáltalában nem akadályoz minket, hogy municipális alkotmányunk fenntartása, nemzetiségi önállóságunk és autonomiánkhoz szilárdan ragaszkodjunk, a mennyiben ez megegyeztethető az unio-törv.-czikk fogantatásával, a többi nemzetiségekkel együttélhetes viszonya, s a jogegyenlőség elvével.

Ez ezuttal felfüggesztett februári alkotmányra se az alkotmányosság, se nemzeti érdekeink szempontjánál fogva nem szavazhatunk!

A centralisták tábora túl a Lajthán egészen feloszlott, s e pártot tulajdonképp csak az öreg „Presse“ és dolgozótársai képviselik és képezik. E lap, mint utolsó mohikán küzd a februári alkotmány föltétlen, változatlan és minden áron érvényesítése mellett; hizeleg, gyanusit, fenyeget és izgat szívós kitartással, de küzdelme senkit se hat meg, sőt comicus kezd lenni. Ily mulattató czikke a közelebbi, melyben így szól:

„Párttaktika dolgában a magyar a legjobban iskolázott nemzet nemcsak az osztrák monarchiában, hanem az egész földkerekségén. Mindennap behibonyítják ezt, s mi (németek) mindannyiszor hatástalanul engedjük elhaladni mellettünk a jó példákat. A legedatásabb esetek egyike a magyaroknak a honvédelmi törvény dolgában követett eljárása, mely Anglia legügyesebb agitatorainak is irigységét költhetné fel. Egész Magyarország ég a vágytól, hogy az új hadszervezet fogantatásának mielőbb (?) Még soha egy osztrák törvény se hajtja a vizet annyira a personal unionisták és szakadár (Abfallmänner) malmára, mint épp ez. Az új törvény szerint mindenki köteles katonáskodni, ha nem is activ szolgálhat, de mint első és második osztályu tartalékhöz eső. Hiszen ez — ugymond — semmi se egyéb, mint honvéde. Hogy pedig mit tud a honvéd, megmutatta 1848 és 1849-ben. Az új törvény szerint az ezredeknak béke idején okvetlenül kerülteikben kell állomásozni, s világos, hogy ezen rendszerrel, idegen nemzetiségű tisztikar össze nem fér. Így Magyarország egy csapással elérte azt az egyet, a mit 1849 óta elérhettek tartott: van nemzeti katonasága, még pedig benn a hazában, s ezen vehiculummal (halljuk!)

Pesttől Debreczenig csak egy lépés van! És mégis mily ritka példája a pártfegyelmeknek! Egyetlen szuszszanas se árulja el az általános (?) óhaját. A nép leghőbb vágya oly módon teljesítettik, mely nézete szerint törvénytelen, s ez elég, hogy a méltatlankodás és ellenszégülés egész viharát felidézze. A magyar parlament többségéből alakult felelős miniszteriumnak kell e törvényt a ház asztalára letennie, s a magyar országgyűlésnek maga rendje és módja szerint megszavaznia, különben a magyaroknak teljes függetlenségük legerősebb biztosítéka sem kell. Kiben ne ébresztene — ugymond — bámulatot és tiszteletet az ily eljárás, még ha a magyar követelések leghatározottabb ellensége volna is?”

És aztán inti a németeket, hogy ők is legyenek egyetértők, kitartók és organisálják magukat. Kaiserfeld, Lasser s a volt német képviselők mind egyetértének a földolgan, de szervezetlenségük miatt sokfelé húznak az eljárásnál.

Nem az a mulatságos ebben, hogy esküdt ellensége a magyarnak kénytelen a politikai routine dolgában példányképp a magyart állítani a németek elibe; hanem az, hogy otrombán compromittálni kész magát, midőn egy oly unnepeles nyilatkozatot, minő az országgyűlés egyhangulag megszavazott felirata, képes csak ravasz fogásnak jellemezni, s egyszersmind elhítni akarni, hogy egyebért se égünk, mint besoroztatni magunkat osztrák honvédeknek. Földolgoz persze, hogy gyanusithasson, repriminálhasson s a kormányt és a németeket bizalmatlansággal töltve el, egyesítse őket egy kétségbeesett lépésre, mely szerint a felirata hederíteni se kellene, hanem inkább összehívni a Schmerling reichsrathját, hogy mentse meg Ausztriát, mely szerinte a dualismussal felbomlásnak indul, ugy, hogy a németek rendkívüli hazafisága se tarthatja össze a széthulló elemeket. És ez a minket gyanusító lap az, mely egy másik czikkében ugyanakkor a német autonomisták politikáját szintén oktalanságnak bélyegezve, arra czélol, hogy a „végveszély“ esetében az osztrák németek még egyesülhetnek ugyan egy pozitív czélban (!) de nem áll jót, valjon Ausztria lesze az, melyhez csatlakozni fognak! Ne neked Ausztria! a „Presse“ már gondoskodik az osztrák-Velenczeről vagy legalább fenyegetőzik avel. És ez a vén kelep nevez aztán minket szakadároknak, s veri mellét, hogy csak az ő politikája mentheti meg Ausztriát! Igazán mulatságos dolgok!

Madarász József beszéde,

(a képviselőház jan. 15-iki ülésében.)

Szónok (a tribuneről) némi bevezetés után így folytatá:

Min szerencsétlenségünk t. ház! hogy midőn joggal vártuk alkotmányunk visszaállítását, akkor alkotmányunknak egyik legfőbb biztosítéka: az unjonez-megajánlás, a kiadott törvényellenes hadkiegészítési paténs által ujból megtámadtatik (Igaz!) azon joga az országgyűlésnek, melyet törvényes állapotában folyton és joggal gyakorolt.

És mivel tudom és hiszem, hogy nincs e képviselő háznak egyetlen egy tagja sem, a ki egyenlő szilárdsággal ne iparkodnék, és ne keljen fel e jognak törvényes védelmére; mivel tudom és hiszem, hogy e közszélna nézve mindnyájan egy értelemben vagyunk, becsánatot kérek a t. háztól indokaimnak előadására, miért tartottam kötelességemnek indítványom beadását.

Két ok késztetett erre: egyik az, hogy a felirattól sikert nem reméllek. Azon esetben remélnék sikert a felirattól, ha alkotmányunk visszaállítottának; de az országnak alkotmánya visszaállítását kérő felirata még válasz alatt van, így tehát annak leérkezéig határozat által is teljesítheti a képviselőház kötelességét.

Fájdalmas kötelességem: nyilvánítani, hogy alkotmányunknak teljes helyreállítását csak két esetben remélhetem: egyik eset az, ha a fejedelem önszántából, ön jó indulatából első Lipót példáját követve száműzendő köréből az abszolú rendszert hivat, a kik ezáltal önmagában ellenesei hazánk alkotmánya visszaállításának; mert csak is akkor hallgathatván felelős magyar miniszterumának tanácsára, akkor teljesítheti azt, a mit országunk, a mit a velünk personalunio kapcsolatában lévő örökös tartományok, és a fejedelmek és a fejedelmi háznak jól és teljesen felfogott önérdeke követel és tanácsol.

Másik eset, — és ennek tudása még fájdalmasabb, — az, hogy a fejedelem, ki a jelenben az abszolú kormányférfiak befolyása alatt áll, nem teljesítheti hazánk alkotmányának visszaállítását, ha csak e kormányférfiakat a körülmények nem kény-

szerítik annak tanácslására; mert meggyőződhetünk a felől, hogy e kormányférfiak az alkotmány színe alatt nem értenek egyebet, mint az abszolút-rendszer alkotmányosítását, mitől pedig az ég és őrökönk mentse meg!

Meggyőződéseimnek kötelességszerű nyilvánítása annál fájdalmasabb pedig nekem e tekintetben (Halljuk!), mert, ha a közpolgárosság szellemét mellőzve, csak a hazának súlyos anyagi állapotát tekintem is: ha rá gondolok arra, hogy már ez év elején, hazánk szegényebb sorsu lakosainak éhségét és szükségét magán-adakozások enyhíték: bizony, bizony, képviselők, nemcsak tudom, de vallom is, hogy mind e nyomorúságok elviselésére, a bajok orvoslására, sebeink behegésztésére és a mulasztottak pótlására nemcsak az alkotmány visszaállítása, nemcsak önmindnyájunk köz, vállvetet és egyesített törekvése e célra; hanem a fejedelmi háznak és a fejedelmnek jó indulata is követeltetik.

És mégis, mivel, dacára annak, hogy a fejedelem többször elismerte alkotmányunk alaki érvényességét, ez vissza nem állított, nem vala egyéb hátra és nem lehet más meggyőződéseimnek következménye, mint az, hogy én e felirattól alkotmányunk visszaállítására nézve sikert nem remélvén, látván ugyanazon felirathoz is, melyet Pest belváros érdemes képviselője előadott, alkotmányunk fényes behozonyítását, de a felirat által csak is a sikertelen, untalan, reménytelen sérelmi ténnyé vezéreltetvén, kényszerítve valék indítványom beadására.

Másik fő ok az, mert kifejeztem óhajtottam adni azon érzetnek, miszerint elvárja a képviselőház, hogy e hazának minden gyermeke a törvények tiszteletét tartsa fő kötelességének, és azok, kik ezt nem tennék, önmaguk idézik magukra a törvények szigorát.

Szükséges volt ezt tenni azért, mert nem oszthatom azon véleményt, hogy nekünk az abszolút-rendszer egyéneivel semmi dolgunk, és csak magunk az abszolút-rendszert kell megtámadnunk; mert nekünk kötelességünk megtámadni nemcsak az abszolút-rendszert, hanem annak egyéneit is, mert ha egyének nem adnak oda magukat ezen rendszer megvalósítására, akkor az abszolút-rendszernek önmagától meg kellene szűnnie. (Helyeslés.)

Kötelességemül ismerem még azt is megkülönböztetni, hogy én az abszolút-rendszer alatt az egyénekben is nagy különbséget látok a kezelésre nézve. Ime itt az 1861. és 1865-iki példa. 1861-ben a magyar tanácsosok a nemzetnek legfőbbkénebb kincsét, a közvéleménynek szent temploma előtt meghajolva, a helyhatósági gyűléseket megnyitották és nyitva hagyták, és én azért elismerésem adom nekik.

1865-ben a magyar tanácsosok nem tartották jónak ezt tenni, sőt eléggé nem iszonyodtak vissza a nemzet és alkotmányos joga legszentebb templomának bezárásától, és e miatt szerintem csak ez egy tettükért sem érdemlik ki nemzetem jó indulatát (Helyeslés). De t. képviselők, hazánk alkotmányának szelleme felelősséget követel nemcsak a tanácsosoktól, de egyesektől is — nézzük az 1807: V. t. cikket, mely azt mondja: „A magyar király Magyarország ügyeit magyar tanácsosokkal intézze, a mit azok tudta nélkül tesz, azon tettei semmiségek.”

És itt méltóztassék a t. háznak figyelembe venni, hogy már akkor meg volt eleinkben a felelős minisztérium rendszer eszméje. Az 1807: VII. t. cz. azt mondja: hogy az országnak azon tanácsosai, kik a királynak a haza törvényei ellen tanácsolnak valamit, a legközelebbi országgyűlésen bejelentessék, hogy ez őket megbíttassék; az 1807: I. és 1807: 8. t. cz. pedig így szól: „egyesekről és meggyőzött, ha azok az alkotmány ellen vétnek.” Ime tehát t. ház, Magyarország alkotmányában benne van a felelősség, Magyarország törvényeiben egészen a koronás királyig is. Nézzék át t. képviselők az arany bullának 1222. évben hozott ama cikkét — mert az arany bullának csak is a fegyveres ellenállhatóság töröltetvén el, — a többiek folyvást mindannyi királyok esküvel biztosítva érvényben tartattak; mely a nádornak megparancsolja, hogy az írást mindig szemei előtt tartván, sem maga el ne térjen az ott előmondottaktól, sem a királyt vagy nemeseket, vagy bárkit bele ne vegyen, hogy attól eltérjenek. És ha ez ellen az hozzaték fel, hogy ez a nemzetnek kiterjesztése volt, akkor nézzék meg Hunyady Mátyás dicső, igazságos királyunknak a nádori tisztségreől alkotott t. cikket, melyben az van: „ha megtörténne, hogy a király együgyű vagy hanyag, akkor a nádor köteles tisztelettel teljesíteni és hiányait pótolni.”

Szükségem tartottam tehát e törvényeknek felidézését indítványomban azért, mert úgy gondolom, hogy a t. képviselők is velem együtt azt vélik, miszerint egyszer határt kell szabni annak, hogy Magyarország alkotmánya ellenében folytonosan bünt lehessen elkövetni; és határt kell szabni annak is, hogy az alkotmány elleni büntény elfátyoloztassék.

Ha az állana, hogy az abszolút-rendszer követői soha felelősségre nem vonhatóan, vagy nem vonatnának, ha az abszolút-rendszer hívei soha meg nem büntethetnének, hanem csak is, mint fájdalom, most is történik, hogy mind Bachnak, mind Schmerlingnek hivatalokai, kik pedig hivatalokra

sem alkalmaztatnak, mégis folytonosan fizetettek, és fizetettek akkor, midőn hazánkban a nép éhséget szenved; (Helyeslés); ha ez történhetnék és határ nélkül és örökre így lehetne ez, akkor önmagunk ellen amaz általam megtámadott vélelem elfogadásával mi tennék az abszolút-rendszernek a legjobb szolgálatot; pedig, úgy hiszem, ez sem akarunk. (Helyeslés.)

Áttérve t. képviselőház magára a hadkiegészítési pátensre, törvények szempontjából nem fogom azt bővebben indokolni, önmagukat magyarázzák azok; s a felirathoz is igen bőven s alkotmányosan ki van magyarázva, hogy az törvénytelen, érvénytelen s foganatosíthatatlan.

Mivel azonban én azt hiszem, hogy jelenleg Európa átalakulásának mozzanatait éljük és e szerint hazánk képviselői s országgyűlési élete is lehet hosszabb vagy rövidebb, — bocsásson meg t. képviselőház, hogy én politikai tényekből arra meríthessek érveket, hogy nemcsak a kiadott törvényellenes pátensnek visszavételét, de alkotmányunk teljes visszaállítását is mind Magyarország állami életének érdeke, mind az örökös tartományok alkotmányossága, mind Európa alkotmányos államai, sőt maga a fejedelem és fejedelmi ház érdeke is követelik. — Követeli Magyarország állami élete azért, mert az ujczok megajánlása joga és alkotmányosság nélkül nincs önálló állam. — Ezek szükséges életfeltételei minden önálló államnak. Követeli az örökös tartományok alkotmányos léte azért, mert az alkotmányos Magyarország és az alkotmányos örökös tartományok egymás között bizonyosan elintézik érdekeiket testvériesen. Követeli Európa alkotmányos államainak érdeke, mert csak is az alkotmányos örökös tartományokban, s ha ez nem történne is, az alkotmányos Magyarországnak látják biztosítékát annak, hogy Magyarország vére és vagyona alkotmányellenes célokra nem fog fordítatni; és követeli a fejedelmi ház, és a fejedelmek érdeke azért, mert népek és fejedelmek között, közegyetértés, közbizalom nélkül az élet nem élet, de egymás felemészítése. És csak is az alkotmányos Magyarország adhatja meg törvényes királyának befolyását; és csak is ez tehet neki hasznos szolgálatokat; ellenben azon Magyarország, melynek vére szándékolatik felhasználítani az abszolút rendszer által, átlengvén őt apáink szabad szelleme, soha sem aljasulhat az abszolút rendszer bűneibe.

Európának jelen mozzanatai közt, megbocsátja nekem a t. ház, hogy politikai tényekből merítvén okaimat, — szem előtt tartandom ugyan mindig azon kaptat, a mely az 1723. és 1848: III. t. cz. és XVIII. t. cz. 1. fejezet 6-dik szakaszában kijelöltetik, vagy is a fejedelem ugyanazonosságát e tárgyban, — mégis mint Európának önálló államai között önálló Magyarország parlamentjének tagja, az önálló Magyarország érdekében kívánok nyilatkozni.

Európának legfőbb átalakulási mozzanatai az olasz és német egységek, a lengyel és keleti kérdések. Az olasz egység — tudjuk t. képviselőház — igen csekély utójelenekek kivételével — ténynyé vált. Hazánkban s hazánk törvényes királyának nincs semmi egyéb érdeke, mint az alkotmányos Olaszországgal barátságos viszonyban élni s ügyelni arra, hogy az osztrák abszolút államférfiak által a magyar király soha oda ne tereltessék, miszerint a tartományok nélküli olasz fejedelmek érdekében, vagy alkotmányos érdekek és nemzetiségi törekvések ellen valaha magyar harcra vivassék.

A német egységre ugyanaz Magyarország érdeke. Ez azonban sokkal nevezetesebb kérdés lévén, megbocsátand nekem a t. képviselőház habár mindazokat, miket mondandóleszek, majdnem jobban tudják, mint én, de mégis, hogy következtetéseim alaposak lehessenek, engedjék meg, hogy kiterjeszkedjem a volt mostani háború okainak és következményeinek előadására. (Halljuk!)

A történet tanítja, hogy a habsburgi, később lotringeni fejedelmi házról fejedelem, a német birodalom császára volt, a nem régi történet tanítja, hogy a német szövetség létesülése után, az osztrák császár s a porosz királyi házak a német döntő befolyásért vívtak; a legközelebbi történet pedig azt tanítja, hogy, míg Ausztria kormányza az ultramontan és abszolút elveket, Poroszországban a nem ugyan alkotmányos porosz kormány, a szabadelvűséget és a reformatót képviselvén a német szövetségben; ezáltal a poroszok a német nép hajlamát inkább kezdték megnyerni; és pedig hazánkra nézve, azon szerencsés sikerrel, — hogy az osztrák kormánynak ama folytonos törekvését, miszerint hazánkat az ausztriai tartományokba óhajtottá beolvasztani, sikerült nekik annyiban megghusítani, hogy Frankfurtban a német szövetség telekkönyvébe Ausztria nem keblezhette be Magyarországot mint Ausztria részét.

E küzdelem közt tört ki a dán háború, és midőn Poroszország ügyes diplomáciájá megnyervén az osztrák diplomatiát, a szövetség seregei onnan kiszorítottak, s megnyervén a dán királyt, előbb közösen, később megosztva bírtak hercezségeket. Itt fel kell említenem azt, hogy midőn Ausztria kormányza a dán királyt azért támadta meg háborúval; mert a vele paronalióban volt schleswig-holsteini hercezségeket Dániába rendelő bekebelezetni, és így künn háborút folytatott azon tény ellen, a mely tény mellett Magyarországot

bekebelezni szándékozott. A porosz király és a porosz kormány azonban felhasználva Ausztriának künn megtört és bent tönkre tett helyzetét, a mar-talékok önmagának követelte. És ha tekintetbe veszem Poroszországnak közel fekvését, pénzügyi rendezettségét, azontul III. Napoleonnak június 12-kén a francia parlamentben tett eme nyilatkozatát: „bár Európa népei elfelednek ellenségeskedéseiket és a polgárosodás, szabadság és előhaladás céljára egyesülének. Mi, a mi minket illet, a közép-államok szorosb egyesülését, hathatós szervezését, Poroszországnak egyneműbb voltát, s Északra nagyobb hatalmát, Ausztriának Németországban való helyzetét megtartását kívántuk volna. Akarjuk vala ezenkívül, hogy Ausztria méltányos kárpótlás fejében Velencét Olaszországnak engedje át, mert ha Poroszországgal egyetértve, s az 1852. szerződéssel nem gondolva, a német nemzetiség nevében háborút folytatott Dánia ellen; igazságosnak látom, hogy Olaszországban ugyanazon elvet elismerje, midőn e félsziget kiegészíti függetlenségét.”

Ezeket tekintetbe véve és méltányolva, tudva, hogy Magyarország jogos követelése ki nem elé-gítették, s mellé Ausztria pénzügyi helyzetét, való-ban nem leheté mást következtetni, mint azt, hogy a háborúnak az leendő eredménye, a mi volt.

Mert Magyarország beolvasztásának megkísér-tése, és Magyarország alkotmányának vissza nem állítása oly tények, a melyek folyvást és végzet-szerűleg büntetik egymást.

Bebizonyította e háború — t. képviselők! — azt is, hogy a célzott birodalmi egység nem képes a nagyhatalmi állást érvényre emelni, mert feltéve, de meg nem engedve, hogy megtörténne is azon experimentatio: delegatio Pesten, delegatio Bécsben, ambulans és néma parlamentek: mégis a hatalom soha úgy összpontosítva nem lehetne, mint most, midőn a teljhatalom volt a törvényhozó és végrehajtó.

Másodszor bebizonyította a háború azt is, hogy az abszolút hatalom nem képes fentartani az egy-ségesnek képzelt birodalmat; mert míg ez eszme előtt Magyarország és Magyarország királyja képes volt nemcsak Magyarországot és a magyar királyt, de Ausztria örökös tartományait is megmenteni, e háború alatt Ausztria császára egyikre sem vala képes.

Bebizonyította e hadjárat azt is, hogy midőn a csak 18 millió lelket számláló Poroszország had-serege a 36 millió lelket számlált osztrák birodalom és Magyarország hadseregén győzelmet vívott, akkor nem egyedül a fegyverek minőségében, nem is a vezénylet, bár legkitűnőbb jelességében, de az okokat egyeből is kell keresni; mert a porosz hadseregnek majdnem minden tagja tanodázott, többnyire mivel egyénekből állván, a magyar és osztrák hadsereg tagjai morális súlylyal nem bírtak amaz irányában.

Bebizonyította e hadjárat még azt is, hogy a győzelem sikerére nem szükséges a magyar had-seregnek beolvasztása az osztrák hadseregbe, ha-nem igenis szükséges egy morális erő, mely a ka-tonához és a hadseregnek is megadja azon öntu-datot, hogy hazája alkotmányos, és ha eléretik az, hogy Magyarország hadseregét az országnak sza-badon választott képviselői ajánlandják meg, és így lesz kiállítható: akkor bizonyára előjövend azon idő, midőn a magyar hadsereg visszanyerendi azon vítétséget, melyet Európa csatáterein mindedig kimutatott.

Ez így lévén t. képviselők! kérdezzük ma-gunktól, lelkiismeretünkől, nem helyesebb e, ha maga az ujczok megajánlása is jogosan és csak alkotmányosan gyakoroltatik és mivel az én hitem az, hogy ez így van, azért lehet-e érdekében a fejedelmnek és a fejedelmi háznak, hogy a hatal-mas, vítélelkelletű és nemes jellemű Magyarország fosztassék meg jólétének és anyagi helyzetének ki-fejlesztésétől, mire pedig a fejedelmi ház egyedül van hivatva.

Én legalább szívem mélyében meg vagyok győződve t. képviselők, hogy különösen országunk határain fejlődhet lengyel és keleti kérdésekben Magyarország törvényes királyja is csak ugy fejtheti ki tekintélyét és súlyát, ha nemcsak alkot-mányunk visszaállíttatik, de a nemzet törvényes királyával előre ugy intézkedik, hogy a nép és nemzet erejét kifejthesse e haza alkotmányának és egész létének megvédésére.

Nem keresem én külsőlegben Magyarország-nak megvédését, noha elismerem a körülményeknek hatását, és óhajtom az alkotmányos népeknek al-kothmányos segélyezését; de épp ugy azon hit él bennem, hogy az abszolút rendszerű Ausztria Ma-gyarországgal együtt is, ily abszolút rendszerben soha sem képes hazámat a kül ellenség ellen meg-védeni; de igenis erős meggyőződésem az, hogy a népek testvéri szeretetébe, a fejedelmek jó indula-tába, alkotmánya jogos élvezetében visszahelyezett Magyarországnak, nemcsak kész, de képes is mind területi épségének, mind alkotmányának megvé-désére.

És mivel az én hitem ez, úgy hiszem épp ezen tekintetnél fogva sem szabad feladni az or-szágnak önmagától rendelkezhetését, és ez önmaga-nak a fejedelmi háznak is érdekében áll.

A lengyel nemzetre nézve mit hozand a sors (Zaj) — csak rövid leszek — azt én nem tudom (dérültég), annyit azonban mégis tudok, hogy

Lengyelország felosztása Európa lelkiismeretének furdalása és bűne; és a lelkiismeret — azt tanu-ltam — előbb-utóbb megnyugtatót kíván. Tehát, ha beismerem is, visszaállításának hátrányait, mert ime ott van még ellenében a porosz érdek is, mely ha nem bír felemelkedni arra, hogy a mely jogot ön-magának követel, azt más népek is megadná; nem hiszem, hogy az egykori német birodalmi pa-rlament a magának kivívott igazságot vissza ne szol-gáltatná a lengyel nemzetnek. Magyarországra néz-ve hol fog lenni Magyarország közvéleménye, uta-lom önöket a megyék levéltáaira, és az 1831-ben tett feliratokból meg fogják látni, hogy, ha valaha eljöhét a küzdelem napja, Magyarország a vitéz lengyel nemzet mellett leendő.

A keleti kérdés t. képviselők, szomszédságunk-ban. Ausztriának, az abszolút Ausztriának lehet ér-deke, hogy a netalán összebomlandó török birodal-mból nevezetes részeket kapjon, anyagilag azért, mert néhány millióval szaporodván adózói száma, azok részesíthetessenek azon szerencsében, miként a mások által csinált státusadóságok milliárdjai-ban osztozkodjanak; politikailag azért, mert ismét néhány külön nemzetiség jöven az abszolút kormány rendelkezése alá, a más nemzetbeliek ama fenjelölt nagyhatalmi állás áldásaival kibékülthetessenek.

Azonban a Kelet-Magyarország szomszédságá-ban van, s így itt Magyarország érdeke azt köve-teli, hogy Magyarországban nem szabad hódítási vágyának lenni, hanem a népek testvéries szerete-tében oda működni, miként önmagok intézzék sor-sukat egy erős, alkotmányos állam felállításában.

Felfogom én, t. képviselők! helyzetünket. Azt hiszem, e tekintetben át kell hatva lennünk a kor szabad szellemétől; figyelembe kell vennünk hazánk nyelvi viszonyait és fontolóra venni a délkeleti szomszédok szabadsági törekvéseit. Szemben ezek-kel kötelességeink vannak, melyek alól magunkat végenyészettől nélkül ki nem vonhatjuk, részt kell vennünk azon munkában, melynek feladata itt a Duna mentében kifejezni az alkotmányosság, sza-badság és vele a népek testvéries együttélhetése-nek és működtetésének erőteljes alakzatát.

Hivatásunknak, melyet a gondviseléstől nyer-tünk, jól tudom, hogy csak úgy felelhetünk meg, ha alkotmányunk, közkormányzatunk, törvényhozá-sunk helyreállításával, alkotmányunk kijteése iránti rendeleteink érvényt szerezni módunkban is lesz.

A politikai helyzet egyszerű és gyors válto-zásoknak van kitéve. Veszélyesnek tartanám, ha a jelen abszolút osztrák kormánytanácsosok a fejede-lemnek, az európai diplomatiának napról napra változó légvonaata szerint azt óhajtanák tanácsolni, hogy Magyarországot és népeit majd ígéretekkel kecsegtetni, majd pedig ily hadkiegészítési pátens-ek által kiábrándítani törekedjék.

Azt hiszem, hogy a politikai tények önmaguk beismertetik a fejedelmek, szükségét Magyaror-szág alkotmánya teljes helyreállításának. Nem sze-retném, ha ez azon bizalom romjain történnék, melyet a t. ház bőven kifejtett.

Azt hiszem, a kormányoknak legerősebb és legfőbb ereje az, belátni az eseményeket; köteles-sége nem bántani a nemzetek jogait és legfőbb bölcsesége tisztelni, és ha bántotta, visszaadni azo-ka, és visszaadni azon időben, midőn az még nem vált kényszerűséggé; mert még a fejedelem lelki-ismeretének is meg kell hajolnia az ország, a nem-zet lelkiismerete előtt, mely nem állhat egyébből, mint a törvénynek köteles tiszteletéből.

Bezárom t. ház! beszédemet, jól tudom, mind-ahoz, hogy hazánk felvirágzóhassék, — miként em-lítém, — a fejedelmeknek tökéletes jó indulata ki-vántatik — bár én tehát a felirattól sikert nem re-ménylek, óhajtom sikerét. Adja az ég! hogy mondja ki a fejedelem minél előbb, hogy szüntetessék meg hazánkban a törvénykiváltság; nyervejen életet a jog és törvények tisztelete, és mivel ezt óhajtom, mivel jól tudom, hogy indítványom által nem a törvények megerősítése volt a cél, — mert arra szükség nincs, mert a törvények mindig önmagok-ban hordják erejüket; — de önmagának ezen tárgy-nak vitatása által bizton elérhető azon morális erő, melyet óhajtok; miután hiszem, hogy a hazának minden alkotmányos érzett egyénei, kik 1865-ben azon reményben, hogy alkotmányunk teljesen visz-szaállíttatik, vállaltak hivatalokat, nem a mi felszó-lalásunk, nem is megemlítésünk, hanem önmaguk-ban érzett kötelességnél fogva tudandják, mivel tartoznak a hazának és a törvényeknek, s el fog-ják hagyni azon helyeiket akkor, midőn a törvény-ellenes hadkiegészítési pátensnek valóságos fogana-tosítása megkezdettnék. És mivel jól tudom, hogy egész nemzetem ezt várja tőlük; azért én most indokolni bátor valék indítványomnak tanácskozási tárgyalását, — kérem a t. házat, — méltóztassék későbbre, akkorra, midőn a t. ház böles belátása szükségesnek és kötelességszerűnek tartandja, el-határozni. (Helyeslés.)

Levelezés.

A Nyárad mellől (Marosszék), jan. 16. 1867. — „Egy proféta sem kedves a maga hazájában”, e régi ismert közmondást ny.-szeredai olvasó-egy-letünk tettel czáfolta meg, a midőn e hó 10-kén tartott közgyűlése alkalmával ismert nevű publicis-táknak, makfalvi Dózsa Dánielt, ugy szintén jeles költőnk, dézsi ev. ref. Medgyes Lajost, mint

nemes széktünk méltó szülöttéit, a haza és irodalom körül tett sok oldalú fáradozásaikért a szeretet, bizalom s tisztelet jeleit, egyetünk tiszteletbeli tagjaivá emelte.

A szegény, ha megtakarított utolsó garasát adja, olvastam valahol, többet adott a gazdagnál, a ki csak forintjai számát félelgesíti meg! — korszertileg mondva — nem csak azért, mert érzékpénzt adott, hanem mert egész pénzkészletétől vált meg!...; így olvasó-egyletünk is kiváló elismerésének vélte az által jelét adhatni.

Azonban zárjel közt mondva, olvasó-egyletünk nem is volna oly annyira szegény!... mert csekély igényeihez mérve, a melyek mindazonáltal kinőhetik magukat, csak közelebből is, dec. 27-én adott kedélyes táncvigalma 71 o. é. frtnyi fényes szolgálatoz hozott, és ha a szerencsés, véletlen úgy hozza magával, hogy ama bizonyos új „Honvédelmi rendszert“ egy magyar hadügyminister ellenjegyezhesse, bizonyos vagyok benne, hogy az egyet legközelebbi bálja — mely február-első napjaiban tartandó — „megduplázza“ volna a „bank“-ot, s az méltó igényével „retírálna“ a könyvtárosok zsebeibe.

Nó! de midőn hat nap alatt egy egész világ teremtetett, és „hét“ nap alatt egy nagyhatalmi csillag futott alá, ha az események e zsidó számu esztendőben is oly rohamos léptekkel haladnak, mintán a bál megtartásáig — igaz... nem „nyári“! — de sok „hét nap“ van... tehát addig mennyi sok minden történhetik, a mire a szegény magyar — talán — végre valahára tánczolhat is széles jó kedvében. Cserefalvi.

A Felső-Maros partjáról, jan. 16-kán, 1867. — Kérem a dátumot jól megjegyezni, mivel e mai napon a jég-szabad Maros hátán 10 fertály tutaj vitetett le Maros-Vásárhelyre, ehez hasonló eset 50 év óta nem történt, hogy január közepén a tutajozás meginduljon.

De nem csak a Maros vizén közeledhetünk, hanem a Maros jobb partján fel egész Gyergyóig az országút, köszönet és dícséret alispán Veress Károly urnak érte, oly állapotba hozott, hogy rajta nem csak a karuczás posta, hanem a diligencia is naponként eljáratna, ha t. i. Toplicza és Szász-Régen között az Ilván és Dédán posta álmások lennének felállítva, mire — köztünk maradjon a szó — kimondhatatlan nagy szükség van, azonban óhajtanám, hogy az országos és k. posta-igazgatóság is meghallaná!!!

Ad vocem Déda! eszembe jut, hogy ottan e napokban folyt le az ujenezozási reclamatio, hol azon eset fordult elő, hogy egy a maros-vásárhelyi jogakademián tanuló derek ifjú felmentése kéretett; azonban az elnöklő major ur oda nyilatkozott, hogy az ifjú felmentésébe azon okból nem egyezhetik bele, mivel nem ismeri, s nem tudja mi az a maros-vásárhelyi jogakademia?! Ő csak a cs. kir. szébeni és kolozsvári jogakademiákat ismeri; hát instálom a szerkesztő urat, mondja meg nekem, hogy miért nem élvezi a maros-vásárhelyi jogakademia azon kedvezményeket, a melyekben a szébeni és kolozsvári részesül? *)

A válasz így hangzik: Nicht befreit, nachdem die Akademie zu Maros-Vásárhely den Titel einer ordentlichen nicht beanspruchen kann.

X. Y. Zebulon.

KÜLFÖLD.

— A „P. L.“-nak írják: A Velence s Tyrol közti határ megállapítása végett, melynek szabályozása az osztrák-olasz békeszerződésben fentartott, mostanában munkába vétetik. E végett ugyanis a közelebbi héten a határszabályozó bizottság mindkét részről meg fog érkezni Görzben.

A „Neue Fr. Presse“ egy diplomatiái okmányból következő kivonatot közöl: „Egyelőre hibás a hatalmak új szövetségéről, vagy szövetséges csoportokról szólni. Hiszen éppen oda céloznak az eddigi törekvések, hogy a „keleti kérdés“ né tétesek európaivá. Nincs tehát arról szó, hogy az érdeklét hatalmak csoportosuljanak, hanem hogy mind egy közös eszmében egyesítenek. Ha minden hatalom elismeri, hogy a török birodalom sértetlensége csak a keresztényen tartományok autonómiajának feltétele mellett tartható fenn, nem lehet nehéz egyetértésre jutni, mely alakban és módon lesz Törökország újra szervezendő.“

ANGOLORSZÁG. London. A lapok Johnson helyzetét veszélyeztetnek látják. A „Post“ írja: „Háromnegyed szótöbbséggel fogadtatott el a határozat, hogy egy bizottmány küldessék ki, mely megvizsgálja, vajon az elnök tullepte-e hatáskörének határait. Az amerikai congressusban inkább lehet előre kiszámítani a szavazatokat a hozandó határozatra nézve, mint az angol parlamentben, mert ott kevesebb a független tag. (?) Ki nem kész pártját mindenben keresztül követni, neki feláldozni meggyőződéseit, az ott helyén nincs; ha független szavazatot ad ott valaki, pártja kilöki őt, s az ellenpárt mint átszököttet fogadja. Fel nem tehető tehát, hogy a többség kiküldötté bizottmány más vé-

leményt mondjon, mintsem küldői tőle kívánják. Kétségtelen, hogy az elnök vetőjogát többször használta, mint bármely alkotmányos fejedelem tenni mérte volna. III. Vilmos ideje óta egy angol király sem merészelt, félre dobni mindkét ház által elfogadott billt, s ha királynénk ezen jogával élne, nehezséggel telt állapot fogná belőle következni. Az Egyesült-Államokban ez másként van. Ezen előjog gyakorlása az elnök kötelessége, nehogy egy véletlen többség az alkotmányt felforgassa, s ismét külön törvény létezik, hogy szükség esetén a congressus az elnök vetőjét megsemmisíthesse. De eltekintve attól, tullepte e hatalomkörét Johnson elnök vagy nem, annyi bizonyos, hogy hibázott, midőn nem a reabizott köztársaságot iparkodott a szétmállástól megmenteni, hanem saját személyes céljait igyekezett előmozdítani.“

FRANCIAORSZÁG. Párisból írják a „Köln Ztg“-nak: „A konstantinápolyi hírek, mik miniszterválságról és az atheni török követ visszahívásáról szólnak, itt alkalmatlanul jöttek, s hallgatnak róluk, mert a fenyegető változás a francia-ellenes befolyásnak tulajdonítatik. Ali pasa könyven megbukhatik Bourée ur túlfényes fogadtatásán, ki már Bourée ur megérkezése előtt is fenyegetve volt. Itt a heleti kérdést legjobb szeretnénk agyonhallgatni. Így a hírlapoknak nem volt szabad Beust ur jegyzékét közölni (Metternich herczeghez), mit pedig a bécsi lapok közöltek. Az ugyanis fel-szólítja a portát reformokat és engedményeket tenni keresztényen alattvalói érdekében. Félnék, hogy a közvélemény felizgattatik. A szerb kormány itt panaszt emelt, hogy a porta még nem válaszolt a Belgrádról Konstantinápolyba küldött előterjesztésekre és követelményekre. Mihály herczeg azonban, ki felismerte, hogy a felkelésre a pillanat nem kedvező, csillapítólag lép fel.“

OLASZORSZÁG. Florenz, jan. 18. A 185 millió deficit fedezése és a budgetben az egyensulynak 1880-ig leendő helyreállítása végett Scialoja pénzügyminiszter néhány takarékosági rendszabályt, a telek- és ingóságadó reformálását, a termény- és őrési adó behozatálát, végül az egyházi javaknak 600 millióra becsülését hozza javaslatba.

Florenzi lapok lapok szerint Nizzában s vidékén rendkívüli izgatottság uralkodik egy hír következtében, miszerint Francia-, Olaszország és Ausztria közt, valamely eshetőleges háboru eséréte közt szerződés követhetőben, a támadó (?) hatalmak Olaszországnak kártérítésképen francia részről Nizza, osztrák részről Dél-Tyrol átengedése tétetik kiltatásba. Azon szónokok, kik egykor Nizzának Franciaország részére átengedésén működtek, most legbuzgóbb védői az olasz ügynek. A császári rendőrség süketnek mutatja magát s csendes magatartása csak megerősíti a híreket. Honnan e gyors fordulat?

Az „Opinione“ írja: „A királyi kormány azon tanácsot adta a portának, hogy a Szerbországnak megszállva tartott erődöket ürítene ki, és Conto Teccio di Bajo Bukurestben székelő királyi főkonzul által a ruméliai bérczeget hivatalosan elismerte. (?) Ezen tények őszhangzásban vannak az olasz kormány azon nyilatkozataival, melyeket Törökország európai lakosai iránt tanusított, mint szintén azon eljárásával, miszerint Olaszország hadihajói és konzulsi ügynökei által a kandiai fölkelők aldozatát segélyezésében közreműködött.“

NÉMETORSZÁG. Berlinből írja a „Pest. L.“ levelezője: „Kormánykoreink pár nap óta a politikai láthatáron nem látnak egyebet fenyegető viharból. A legkülönösebb az, hogy a fellegetek, mik magunk felett mind sötétebben összegyűlnek, látni nem akarják. A kormány különöleg sokat beszélnek lengyel mozgalmakról s a keresztes lap a legrészletesebb tudósításokkal bír a kelet terjedelmes forrongásairól. Azt ellenben kereken tagadják, hogy Franciaország ma is ragaszkodik kárpótlási követeléseihöz Poroszországgal szemben, hogy ezért fegyverkezik és szervezi hadseregét, s hogy adott pillanatban erőszakkal is fogja azok keresztülvitelét megkísérteni. Ezt olyan feltevésnek állítják, minőt csak Poroszország ellenségei táplálhatnak s terjeszthetnek. Döntő helyen azonban egy percig sem kételkednek a helyzet komolyságán. Ott igen jól tudják, mit várhatunk Franciaországtól, s ha egyrészt óvatosan kerülnek mindent, mi Franciaország érzékenységet bántathatna, másrészt a legnagyobb sietséggel, és oly buzgalommal tétetnek meg a lépések a szövetségi hadsereg szervezetének életbeléptetésére, mintha már is új világrendítő események előestéjén állnánk. Ezen benyomás uralkodik az országgyűlés két házában is s magyarázatul szolgálhat, hogy például az urakháza minden elveivel szakitva a kormány összes kívánalmainak engedett, amár több ezek közül, némely tulzók valomása szerint a forradalom bélyegét viselik.“

A „Wanderer“ szerint: „Hivatalos lapok intést kaptak, hogy az orosz-porosz szövetséget ne éppen tartalék nélkül tárgyalják. El van ismerve, hogy az alkudozások itt és Szt.-Pétervártól élénk menetet kezdtek; hogy ezek Ausztriának a Galiciában levő lengyelek iránti magatartására vonatkoznak, és hogy a mieink mint szintén a valódi, maszkák a lengyel részekben levő fölkeléstől félnék.“ A „Zeid. Korresp.“ állítja mint tény, hogy Galiciában nagyobb csapatmozgalmak következnek be; még ugyan nem tudni, hogy kelet ellen vagy a tulajdonképeni lengyelek ellen lesznek in-

tézve. Másrésztől e hivatalos lap azt mondja, hogy Párisban szíjják a Poroszország elleni elkeseredést.“

SPANYOLORSZÁG. Madrid-ban, új év napján, ezrenként osztogatták, kéz alatt a forradalmi kiáltványt, mely egyebek közt így szól: „Hat hónap mult el a jun. 22 ki véres nap óta. Ha a kormányhatalom a humanitás érzelmével, az önfentartás ösztönével birna, azon szomorú nap következményeitől visszaríadt volna. A helyett azonban azon nagylelkű szerencsétlen tüntetés vágya, hogy a régi bosszu kielégíttessék, még inkább fokozódott. A helyett, hogy a nép fájdalmait enyhítették volna, a kormány a nemzetet legutolsó szabadságjogaitól is megfosztotta. Vad tribunok az áldozatok szavait hurezták a vérpadra... elvetemült cortesek (országgyűlések) eladták a kormányhatalomnak a személyes biztosságot, a polgári szabadságot és a közboldogságot; erre a kormány a szabadságot és a szónokságot elnyomta és a tartományok kormányzását rabló mandarinokra, és vértszomjazó tábornokokra bízta; a katonai törvényszékek kifosztogatták a gazdagokat és a szegényeket Fernando Pora vagy a Fillippinákra hureztoltatta. Az alkotmányos rendek törvényei egyszerű rendeletek által pótolattak, melyek az ország segélyforrásait, romlás okozó kölcsönök által szétzilálják, a jogot, az erényt lábbal tiporják, a házi tűzhely szentségét, a vagyont, a családot sebzik, mialatt az udvarban, majd Zarauzban, majd Madridban, testvérünk Italia ellen conspirálnak, a római kuria javára, mely hazánk történeti szerencsétlensége. A mellett souverain közönnyel nézettek a kubai pasa fosztogatásai és erőszakoskodásai, melyek csaló rab-szolga-csempészetet türtve, a régi és új világ kormányait sértették és Spanyolországot az Egyesült-Államok nagy és dicső köztársaságától elidegenítették“ stb.

OROSZORSZÁG. A görögök kitartó küzdelme, úgy látszik, nemsokára az európai közkon-szenz által lesz támogatva. A szt.-pétervári „Br. N.“ közelebbi cikke „barbár zsarnoknak“ nevezi a törököt, egyebek közt így ír: „Amerikát, Angliát és Olaszországot az emberi részvét vezérli; ők nem tudják, mint állnak a dolgok a keresztényeket nyomó igával. Mi azonban oroszok, ösmérjük; történetünk, állami és társadalmi életünk még maig veselik magukon ezen gyűlölt iga nyomát. Kevesebb kell-e tehát a kandiaik súlyos terhét méltányolnunk, melyet az ellátiasodott mozlim uralom alatt szenvednek? Oroszország Görögországnak visszafizetetlenül sokkal tartozik, mely tartozást nem lehet földi javakkal leróni; a keresztényen vallás a polgárisodásnak egyedüli valódi életadó gyökere.“

Szt.-Pétervár, jan. 16. A „Ruski Invalid“ katonai szemléjében azt írja: A hadsereg most békelabon 700,000 ember, tehát az előtti állásához képest 100,000-rel csökkent. A haderő kiegészítése szükség esetén hat hetet vesz igénybe. A tüzérség két év alatt teljesen új ágyúkkal láttatik el. 1867-ben 300,000 hátultöltő fegyver és 300 vontesővű ágyú készült el.

Moszkva, jan. 16. A papok gyűlekezete elhatározta a szükségben szenvedő kandiaik részére a segélygyűjtést. A moszkvai lap támogatja a felhívást és azt jegyzi meg: „A pénzügyamóltás most a leghathatósabb segély. Legfényesebb győzelmeink nem oldották meg a keleti kérdést, hanem összebonyolították. Most csak az idegen beavatkozást kell távolartanunk és a lakosságot saját erejére hagyni.“

KÜLÖNFÉLÉK.

Ügyünk — írja a „Pester Lloyd“ 21-esti lapja — e perczen oly kedvezőleg áll, a mint az hosszú, több évi alkotmányviszálynak folyamata alatt még nem állott. A „Hon“ ugyanaz nap estí lapja pedig ezt mondja: Constatiozúnunk kell, hogy tegnap óta a Deák-párthoz tartozó küveti körökben az optimizmus jelentékeny módon elharapózott, s hozzáteszi: a mi ismerőseink akkor hiszik a jót, ha már beteljesedni látták. A bécsi lapok pesti levelezői már kész miniszteri névsort colportálnak, mely szerint Somsich belligy, báró Eötvös cultus-, Lónyay pénzügy-, b. Wenckheim honvédelmi-, Mikó Imre gr. kereskedelmi-, s Horváth B. igazságügyi miniszter lenne. S így legalább annyi jellemző, hogy maguk a bécsi lapok levelezői merőben kihagyják conjecturáikból a mostani kormányférfiakat. A „Telegraf“ szerint a magyar miniszterium kinevezése s egyuttal általános amnestia a magyar politikai compromittáltakra nézve minden órára várható.

Gróf Andrassy Gyula s gr. Cziráky már Bécsbe érkeztek, hogy az országgyűlés feliratát együttesen átnyujtsák ő Felségének.

Zágrábba Bécsből érkezett táviratok folytán, melyek az alkotmánygyben bekövetkezett kedvezőbb fordulatról szólnak, a magyarok iránt barátságos horvát körökben örömteljes izgalom uralkodik. Így táviratozzák a „P. Lloyd“-nak.

Gróf Larisch lemondott a pénzügyminiszterségről, s Beke veszi át a vezérletet.

Schmerling a német közvélemény előtt megbukott! A bécsi választási bizottság ülésében az annyi zavar és szerencsétlenség kűtféjének tekintendő „februáriusi alkotmány“ alkotóját egy-

kori miniszteri collegája Pratobera megkísérté követjelöltül felleptetni, de meglehetősen csufosan megbukott ajánlatával. Hasner udvari tanácsos jelöltetése is kudarcot vont maga után. Az pedig napirenden van, hogy mindenki, a ki követségre vágyik, azon kezd, hogy mennyire át van az ő lelke hatva a Magyarországgal való kiegyezés szükségessége s e királyság jogai iránti tisztelet érzetétől. Erősen kezdenek szeretni minket odaát.

„Neu-Oesterreich“ czim alatt új napilap indul Bécsben. Megküldött szerkesztőségünknek, s örömmel fogadjuk a csereviszonyt, mert jól kezd. „A ki még most is a februáriusi s csak februáriusi alkotmány mellett kardoskodik — úgy mond — az egyszerűen semmi alkotmányt se akar.“ Szerkeszti Terzky Károly: mottója: „Rüviden, szabadon és élénken!“ S valóban megfelelő szerkesztett lap, előfizetési ára egy évnegyedre 3 ft 50 kr.

Abrudbányáról írják nekünk, hogy e város környékén rendkívüli tél uralkodik, a hőmérséklet sulya alatt sok fedél beszakadt; különösen folyó hó 7- és 8 dikan sürtn pattogtak a fedelek, s a hideg 23 fokra emelkedett.

Pesten egy nevezetes és rejtélyes eset képezi a közbeszéd tárgyát. Ugyanis a napokban az „Arany Sas“ vendéglőben lakó V. képviselőhöz egy előtte ismeretlen férfi nyitott be s zavartnak látszó tekintettel arra kérte, hogy engedje a hóna alatt tartott csomagot a pamlaga alá letenni. V. meglátkozva kérdezte e kíváncsiság okát, mire az ismeretlen újlakó rimánkodva kérte, hogy engedje e csomagot szobájában letenni: mire egy másik férfi is jelent meg a szoba ajtóban, s az előbbinek inte, hogy végezzen. Erre V. megdöbbenve felugrott, s átment a szomszédban lakó képviselőtársához, R.-hez, kérve, hogy jöjjön át és nézze, minő sajátságos helyzetbe jutott. Mire R.-el együtt vizs-szatér, már az ismeretlenek nem voltak a szobában, hanem V. látta őket az ablakon át az utcán nagy sietve eltávozni. R. ráismert a csomag hozójára. Hajdani országgyűlési követ P. személyében. Utána is kiáltott és hitta vissza, de az nem ügyelt rá, hanem elsielt. Ekkor felbontották az ott hagyott csomagot, s lettek benne két ezer forintot bankjegyekben, és egy levelet következő tartalommal: „venias, taceas, solvas, aut morrisis. Te mint bíró igazságtalan ítéletteddel engem megkárosítottál 2000 forintig. Ha te ez összeget január 16-kán az „Arany Sas“ vendéglő 16-dik szanu szobájába el nem hozod, s ott a pamlag alá nem teszed: meghalsz. N. N.“ — Az illeték rögtön lepecsételték a csomagot, s átadták a városkapitányságának. A rejtélyes eset indokát senki sem bírja sejteni. A „Stürgöny“ ez esetre vonatkozólag írja, hogy P. (volt hevesmegyei alispán) a csomag átadója maga sem képes közelebbi felvilágosítást adni a névtelen íróról, s oda nyilatkozott, hogy ő a névtelen levél folytán felelemből tette le a 2000 forintot a 16 ik szanu szobába. A városkapitányság most a levél íróját nyomozza.

A magyar tud. Akademia nyelv- és széptudományi osztálya Eötvös J. báró elnöklété alatt e hó 14-én tartá ülését. Értekezett Vámbéry Ármin l. t. egy 800 éves Ujgur kéziratról, melyet a bécsi könyvtárból csak két havi használatra ká-pott ki, s melynek olvasása — miután az Ujgur nyelvnek csak 12 betűje van — igen nehéz, s melyet e rövid idő alatt kellőleg nem is tanulmányozhatott; de miután az a mongol uralomnak Desengiskhán korában hivatalos nyelve volt, s azért az a közép-ázsiai nyelvekhez a legjobb kulcs, s Közép-Ázsia és a magyarok történetére, sőt mivel fel-olvasó szerint a keresztényen vallás is alapítás első századaiban — mikint a kereszttel jelölt emlékek meggyőzték — Közép-Ázsiaa behatolt volt, tehát még vallástörténelmi tekintetben is igen érdekes lehet, s óhajtanód, hogy e kéziratot Vámbéry úr hosszabb használat és tanulmányozásra megnyerhesse. Ezután Budenz József l. t. a mutató szöcs-kákról értekezett. Végre az akademia titoknok a ez osztály folyó tárgyait előadván, ezek közt előfordult az is, hogy bizonyos régi írással berótt faem-lék az akademia részére még 1845-ben átadott Fogarssy püspök úr kezébe; de fájdalom, az mind e mai napig be nem szolgáltatott az akademia-nak. A Teleky-jutalomra pályázó vígdarabokra bírálkul Kemény Zs. báró, Gyulai Pál és Frankenburg Adolf bíztak meg. Január 14-én a történetudományi, bölcsészeti és törvénytudományi szakosztály ülése, Brassai Sámuel tart székfoglaló beszédet. Szinovác Gy. az uzsora törvényről értekezik.

Horn Ede Párisban tartózkodó hazánkfiát nagy kitüntetés érte. Ugyanis a „Collège de France“-ben Chevalier helyettesévé neveztetett ki a nemzetgazdaságtanra. A hosszabb szünetelés után előadásait ismét megkezdett, de folyton betegeskedő Chevalier valószínűleg nyugalomba lép, s ekkor Horn nyeri el vélegesen a nemzetgazdasági tanszéket. Horn e kitüntetést közelebb megjelent munkájának (La liberté des Banques) köszönheti, mely munka különösen Chevalier elismerését is kivívta.

Püspök Fogarassy Mihály ő nmlga a töröczkő-szentgyörgyi templom tornya felépítésére 1000 frt, a borbándi templom részére 500 frtot tett át az itteni kisegítő pénztárba. (K.)

— Az országos magyar képző-művészeti tár-

*) Átengedjük a feleletet az érdeklét intézet t. igazga-tóságának. Szerk.

sulat a december 27-ére tervezett sorshuzását, temes kára nélkül meg nem tarthatván, annak vég-határidejéül 1867. évi február hó 17-ikét tűzi ki.

Irodalom-pártolás a gazdatisztek körében. Gr. Wenckheim Krisztina kigyósi pusztáján, az n. n. nagy-majornban, másként Ó-Kigyóson, a gazdatisztek a jövő évre tett megrendelés szerinti 20 magyar és 2 német lapot járatnak, amazokat 24, emezeket 3, összesen 27 példányban. — Gr. Károlyi Alajos csongrádmegyei mágoesi uradalmának gazdatisztjei pedig 78 példányban járatják a hazai lapokat.

Néhány nap előtt Gräzbe is megérkezett az illető miniszterek abbéli rendelete, hogy az összes disponiblis tisztviselők; a kiknek annak idején Magyar, Horvát és Erdélyországból vissza kelle térni f. é. febr. 1-ig vagy rendszeres alkalmazást nyerjenek, vagy nyugdíjaztassanak.

Nemzeti színház. Folyó hó 22-dikén Feleki Miklós jutalomjátékául a Feuillet Octav által írt és Feleki által fordított „Egy szegény ifjú története” ezimű színmű adatott. Mikor kedves vendégünk kilépett, tapsvihar és lelkesült éljenzés fogadta, szíves üdvözlő feliratokkal borított nemzeti színi szalaggal ékes koszoru repült a színpadra, a közönség pedig nagyszámban üzenlött le ezen üdvözlő csinos költemény:

Feleki Miklóshoz.

Kolozsvár, jan. 22. 1867.

Itt születél e szép kis országba;
Ah itt őrzött édesanyd keble;
E szent földön nőtt meg lelked szárnya:
Hogyan volna mindez efelédre!
Halld, üdvözlő az ismert völgy, a bérz:
Fényes hírrel, ha olykor visszatérsz.

Itt vagy köztünk, beszél zengő ajkad:
Lágyan olykor, mint a könnyű szellő;
Majd, mint vihar, mely tölgyeket szakgat.
Ha bérzeinkre könyököl a felhő;
Itt töviset, amott rózsát hint le...
Szavad bátor, nyílt, nemes, őszinte.

Te általad nagyobb lesz a férfi,
S szíriádbb az ingadozó jellem:
Szép lelkednek hatását megérzi,
Mit te alkotasz meg a művészetben.
— A művészet által lett neved nagy;
Mi üdvözlünk, hogy te a miénk vagy!

Mit e költemény mond, miként az Felekit jellemzi, valójában olyan volt ő mai szerepében, érzelmdús, a szívet sebesen dobogtató, melegen felvillanyzó, vagy szellemi Neptünként a szenvedély hullámai háborogtató, egyszerű és nemes, s igénytelen egyik perczben, hogy aztán művészi

ihlettséggel annál inkább kiemelhesse és ragyogtathasson egy-egy nyomatékot, jellemző jelenetet; az ő játéka, tülzárás nélkül mondhatjuk, Rembrandte képeihez hasonlít, hol a hatás, a világítás és árnyalat élénk összetétele által van nagy művészi tökélyig fokozva. A többi szereplők is elég jól működtek közre, Margit szerepét Szépné bizonynyal jobban adta volna; de elég sikerülten helyettesítette Pifkó Lina k. a., ki ezen nehéz, nagy alakítási tehetséget és művészi felfogást igénylő szerepet elég könnyedséggel és szabotossággal játszta. Különösen Margit és a Feleki-adta Odio! Maxim szerepén alapszik az egész darab, azonban Bevallant Timár, Laubéptin Ujházi, Laroquet Bodoki és a falusi kis leánykát Christinét Beresényiné elég jól személyesíték, úgy, hogy az előadást is sikerültnek kell mondanunk. Azt említenem is felesleges, hogy a színház zsúfolásig telve volt. Az e hó 24-én, azaz: csütörtökön tartandó színházi á l a r c z o s b á l miatt egészen jövő szombatig nem lesz színi előadás.

UJ POSTA.

— Páris, jan. 21. A hétfői „Moniteu” írja: A kormánynak élénk kívánsága, azon indokokat, melyek külpolitikájában magatartását megszabták, — méltánylás végett a nagy államtületek elé terjeszteni. A fölirat megszüntetése által a kívánt

felvilágosítások nem fognak elhalogtatni, mivel a kormány el van határozva, az ülésszak kezdetétől fogva a külügyre vonatkozó interpellációkat elfogadni.

— New-York, jan. 19. Bazaine tábornagy megengedte a francia katonáknak, hogy a mexikói eszázszáz szolgálatába lépessenek.

— Bécs, jan. 21. A „Presse” esti lapja úgy értesül, hogy gr. Lariss pénzügyminiszter hatásköre alatti hivatalnokoknak azon közlést tette volna, miszerint nemsokára le fog lépni.

A „K. Közlöny” magán távsürgönye.

Pest, jan. 23 este. A ma esti lapok kedvező híreket hoznak, s bizalom és lelkesedés ragadja meg a kedélyeket. A restitutio in integrum tény gyanánt tekinthető.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Január 22-n: 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 69.90. 5% Metallikus 100 frt 58.25. Kamat 62.90. — Bank-részvény 727. — Hitelintézeti részvény 200 forint 161.40. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2, kr 133. — Ezüst 131.65. Cs. kir. arany 6.28 — 1860. kölcsön 86.20.

Január 19-n: Földtehermentési kötvény magyarországi 69.50. Erdélyi 66.25.

T. és felelős szerkesztő DÖZSA DÁNIEL

HIVATALOS.

Fb: Sz. 85. — 1866.

Hirdetmény.

Földbirtokos gr. Kun Kocsárd, és több érdekeltársai által, Algyógy, Alfalu, Felfalu, Feredő Gyógy, Csígmó, Renget, Böze, Homorod, Nyírmező, Valeny, Bakonya, Gyalmar, Erdőfalva, Mada, Balsa, Porkura, Vaja, Közép Almás, Nagy Almás, Tekerő, Pojána, Válya Jepi, Cseb, Nadastya és Glod helységekben a földesuri koromsomajognak, nemes Hunyadmegye Tisztségétől kért arányosítása ügyében a jogosultak és azoknak az aránylagosítás alapjául szolgáló birtokaik összeírta, ezek megállapítása, s az aránylagosítás eszközölhetése még hátralévő szükséges előintézkedések befejeztetésére tárgyalási határidőül Algyógyra f. é. Január 29-dik s ezt követő napjai, tűzettek ki.

Melyre minden, ezen koromsomajoghoz igényt tartók ez uton is azon kijelentés sel hivatalnak meg, miszerint lehető okirataik, vagy más tanusítványaikkal akár személyesen, akár felhatalmazottjaik által, ezen tárgyalásra annál is inkább megjelenni el ne mulassák, — mivel a tárgyalás külföldben is meg fogvni ejtetni, — később netalán bejelentendő igények tekintetbe nem fognak vételhetők.

O. Brettyén, Január 4-ken 1867.

Maros felső kerületi főbíró,
Szilvássy László.

Hivatalos Hirdetmény.

N. Alsófehérmegyébe kebelezt Oláh Bogát nevű közös közös koromsomarlási joga alolirt hivatal helységében f. hó 28 kán d. e. 9 órakor tartandó árverezés útján a többet igérőnek egy évre haszonbérbe fog adni. A föltételek iránt tudomást szerezhetni ezen hivatalnál.

Kelt Hosszútelekén, 1867. Nagy Boldogasszony hava 18-kán.

A pokafalvi járás szolgabíróságától.

6. El.

1867.

(33)

(2—3)

Idézés.

Ügyvéd Szathmáry Dánielnek, mint a gr. és báró Bánffy család közös javai kezelőjének és jogvédőjének gr. Kornis Miklós és részesei ellen a Sz. Somlyó város koromsomarlási jogának összeírása és arányosítása iránt ezen bírósághoz beadott keresetnek tárgyalására f. 1867 évi február 26-ik napjának d. e. 10 órája Sz. Somlyón ezen Krasznamegye II-od alispáni hivatalának a megválasztott levő helyiségekben, tűzettek ki. Ezen tárgyalásra mindazok, kik a keresetlevélben megemlítve nincsenek, de azon koromsomarlási jogokhoz igényt tartanak, a törvényes következményekre való figyelemmel idézetnek meg, értesítetvén ugyanazok, miként a távollévők részére hivatalos gondnokul tiszti főügyész Dombi László, és akadályoztatása esetére ügyvéd Halmágyi László nevezettettek ki.

Kelt Krasznamegye II-od alispáni mint urb. bíróságától Sz. Somlyón 1867 év Január 16-kán.

5. El.

1867.

(34)

(2—3)

Idézés.

Ügyvéd Szathmáry Dánielnek, mint a gr. és b. Bánffy család közös javai kezelőjének és jogvédőjének gr. Kornis Miklós és részesei ellen a Sz. Somlyó város koromsomarlási jog bírói zár alá tétele iránt, ezen alispáni bírósághoz beadott kereset tárgyalására f. 1867 évi február 27-ik napjának d. e. 10 órája Sz. Somlyón, e hivatalnak a megválasztott levő hivatali irodájába tűzeten ki, erre mindazok, kik a keresetlevélben megemlítve nincsenek, de az irt koromsomarlási joghoz igényt tarthatnak, a törvényes következményekre való figyelemmel idézetnek meg, értesítetvén, miként a távollévők részére gondnokul megyei tiszti főügyész Dombi László, és ennek akadályoztatása esetére ügyvéd Halmágyi László, már hivatalból ki vannak nevezve. Krasznamegye II-od alispáni bírósága.

Sz. 29324. 1866.

(35)

(2—3)

Pályázati hirdetmény.

A hunyadmegyei főorvosi állomásra, melylyel 500 frt o. é. évi fizetés van összekötve, ezenel oly megjegyzéssel hirdetik pályázat, miszerint az azt elnyerő ohajtók kellő bizonyítványokkal ellátott folyamodványaitak folyó év márczius hó 15-ig a megyei hatóságokhoz Déván nyújtsák be.

Az ard. kir. Főkoronászelektől.

Kelt Kolozsvárt, január 7-én, 1867.

(24)

Hirdetés.

(3—3)

Magyar-Bükkeny helységében, Szász-Régentől másfél óra járásra van egy birtok, mely áll 14 hold és 692 □ öl szántóföld, 2 hold és 1182 □ öl kaszáló, 264 □ öl szőlő, 3 hold és 1360 □ öl erdőből, négy lakrészből és külön honyha és éléskamrával ellátott szép lakházból mellék épületeivel együtt, a legkedvezőbb föltételek mellett az 1867 év Szentgyörgy napjától kezdve három, vagy hat évekre haszonbérbe kiadó. Értekezhetni felölle által, vagy személyesen Kolozsvárt Weimann Jánosnál, vagy Sz. Régenben ifjabb Kaiser Sámuel urnál.

(3)

24/1

(5—6)

Cs. kir. szab. gyára

Pastner Józsefnek Grazban

(Steiermark),

ajánlja kitűnő

Champagnei-Borát

(Blanc und rosé) (Fehér és piros.)

a legjutányosbb gyári áron.

Ezen készítmény a legnemesebb ismeretes Steier borokból a legújabb francia módszer szerint előállítva, igen kellemes és kedves zamatu, igen jól pezsze, és nemcsak a bel- és külföldön örvend a legjobb birnek, hanem az elsőbb francia készítményekkel egy sorban áll.

(37)

Alólirt tisztelettel tudatja a nagyérdemű közönséggel, hogy legközelebb egész Erdélyben körutat fog tenni, külföldről megbízás következtében: **briliánt-, gyémánt-, minden egyéb-féle drágakövek-, gyöngyök-, ezüst-, elefántcsont-, és vas-régiségek** bevásárlása végett.

Az eladó részére a lehető legelőnyösebb áráért a napi-Cursus hozzá számításával.

Megérkezését mindenütt tudatni fogja

egész tisztelettel

REICHBERG LÖRINCZ,
ékszerárns Kolozsvárt.

(40)

A kolozsvári kir. szab.

ZÁLOG-KÖLCÖN-INTÉZET

kölcsönök ad a következő tárgyra:

- 1) ingóságok, az-az minden értékű tárgy, a mely már használatban volt;
- 2) drágaságok, az-az ékszerek, drágakövek, arany-, ezüst- s más nemes ércből készült áruk;
- 3) árak, az-az még használatban nem volt kész iparkészítmények és más kereskedelmi cikkek;
- 4) értékpapírok, az-az mindennemű állam- és iparpapírok, földtehermentesítési kötvények, záloglevelek, magán-sorsjegyek és más nemű értékpapírok, a melyek a börzén árultatnak.

Mindenkinek tetszésétől függ személyesen vagy mások által nyújtani be a zálogokat, miután az intézet sem a tulajdonos, sem az átadó nevének bejelentését nem kívánja s az intézet minden fizetése szigorú titokban tartatik.

Az elfogadott tárgyakról **zálogjegy** szolgáltatik ki, a mely pontosan megörözendő, mert csak ennek előmutatása mellett váltható ki vagy tehető be újból a zálogtárgy. A benyújtott tárgyakat az intézetnél alkalmazott becsölő becsüli meg, kivéve az értékpapírokat, mint a melyek börzefolyama képezi becsértéküket. Minden elfogadott zálogra a becsértéknek legalább 60%, és legfeljebb 90 százaléka adatik kölcsön. A kölcsönök csak egész forintokban számítottak. A legkisebb kölcsönösszeg **egy** forint.

A kölcsönök a felek kívánsága szerint egy hótól hat hóig terjedő időre adhatók, de a zálog a lejárat napjáig bár mikor kiváltható, vagy újból bethetők. A lejárat napon túl ki nem váltott, vagy újból be nem tett (át nem irt) zálogokat az intézetnek joga van azonnal elárverezni s a tulajdonos csak az intézet követelésének fedezésé után fennmaradt összeghez tarthat jogot. A zálogjegyre a bétévés és lejárat napja föl van jegyezve. A zálogkölcön részletenként is visszafizethető.

Ingóságok, drágaságok és áruknál a kölcsönök után évenként 6% kamat s a következő mellék-díjak számítottak: Fölvételi- s becsüldési-díj: 1 óra 1%, 3 óra 2%, 6 óra 3%. Raktár- és biztosítási-díj egy egész évre 3%. A kamat és mindezen díjak csak a zálog kiváltásakor vagy átiratásakor fizetendők. — Értékpapíroknál becsüldési és biztosítási díj nem számítottak.

Részletesebb felvilágosítást nyerhetni az intézet irodájában. Vidékiek posta útján értekezhetnek az intézetnél.

(402)

24/1

(4—6)

Alólirt ezennel tisztelettel jelenti a t. cz. közönségnek, hogy Brassóban — Nagyutca 525 sz. alatt egy

Magán-üzleti és tudakozó irodát nyitott,

s készséggel ajánlja szolgáltatását a következő szakokban u. m.

A) **A kereskedelem és üzértség terén:**

Áru-bizomány mutatónyok által vagy rakatárban; áruszállítás, és pénz-behajtas (incasso); kisebb s nagyobb vállalatok felkeresése vagy kifürkészése vállalkozók számára; töképezések biztos és jóvelmek kihelyezése; megbízások fekvőesek, javadalmak, értékpapírok és bányászati találmányok megvétele, vagy eladása iránt, s általán bármí féle kereskedelmi üzlet-közvetítés.

B) **A mező-gazdaság terén:**

Biztos felvilágosítások s útmutatások megadása az újabb okosított földművelés ágában, nevezetesen: földjavítás; újabb s észszerűbb gazdasági eszközök s gépek beszerzése; mesterséges talajöntözés vagy szárazítás; okosított trágya-készítés; kiasztott vagy mohos rétek, s legelők felújítása; új s észszerűbb vető-forgások (váltó-rendszerek) felállítása nagyban s kicsinyben; új s jóvelmekesebb gazdasági növények behozatala, s ilyenmí eredeti vetőmagok beszerzése; továbbá a gazdasági mellék-iparágak, u. m. szesz-, eczet-, répaszörp-, keményítő-, gyümölcs-bor-, téglá-, mész-sat. gyártás. Tudósítások a gazdasági termények summás elad-batása és a folyó piaci árak iránt a bel- és külföldi jobb piacokon, sat.

C) **A kézmű- és gyáripár terén:**

Bizható tudósítások minden újabb oly találmányról, mely által a kézművek s gyári készítmények tökéletesbbitnek, vagy ezek előállításában idő és költség gazdaságosabb; úgy szintén az ilyen eszközök s közegok előállítása s megszerzése; ezen rovatra néve egyebiránt időnként részletek ajánlatok fognak kibocsátatni. Továbbá tudósítások a kézi és gyári készítmények summás elad-batása, mint szintén az ezek-hez kellő bármí nemű nyers anyagoknak legelőnyösebb vétel-forrásai iránt.

D) **A nagy közönségnek általán:**

Folyó tudósítások bármíly magán-szolgálatok, bérakások, haszonbérletek, fűrdő szállások sat. iránt, melyekről az üzleti iroda előtt kinnfüggő tudakozó-tábla folytonos hird ad. Végre magánügylekben levelezés, fogalmazványok s fordítások készítése a hazai s itt divó idegen nyelveken.

Bizományi számlák s egyéb díjazások vagy előleges egyezés útján — vagy mérsékeltlen szabattak meg, s tett szolgálat után azonnal fizetendők. Külső megbízások bérmentve kértnek.

A t. cz. közönség szíves pártolását kéri

RÁPOLTY KÁROLY.

(41)

(1—1)

Alólirtnál Szászvároson eredetileg megkaphtatni, Somlyai Nagy Gáspárnak, Lupsa helységéről szóló Donatóját, Báthory Kristóf vajda által kiállítva, 1579 dik évből.

Lugossy Ferencz.

(29)

Dreizehn Auflagen

innerhalb drei Monaten erschienen!

Lieferung 10

des beliebten Originalromanes:

1866 oder

Custozza und Königgrätz.

Historisch-romantische Enthüllungen aus Oesterreichs neuester Geschichte

wurde soeben ausgegeben. Dieses Werk erscheint in 20 halbmonatlichen Lieferungen à 3 Bogen in schönem grossen Oktavformat.

Preis jeder Lieferung nur 25 Kreuzer. Der Eintritt in die Pränumeration kann jederzeit erfolgen. Bestellungen nimmt an: L. Demjén u. J. Stein (Klausenburg), Wittich J. (M.-Vásárhely), Wokál J. (N.-Egyed), Steinhau-sen's u. Filtsch Buchh. (Hermannstadt).

(28)

(2—3)

Hirdetmény.

Van szerencsem a t. cz. közönséggel, különösen pedig bamúzsir készítőkkel vagy ügygyárosokkal tudatni, miszerint Brassó közelében az Oláhországi határszálen egy tizenötézer holdnyi területet rengeteg szőlő-erdő, mely kiirtás alatt még nem volt s melyben igen nagy mennyiségben 4 láb átmérőti vas ag s magásra nőtt szőlők, körös- és juharfák találtnak, a legjutányosabb áron több évekre bérbe adandó. A haszonbérbeadási feltételek iránt tudakozhatni alólirtnál Brassóban, Bolonya külváros 344-ik száma alatt.

Brassó, jan. 11-én, 1867.

KÁSZONY ISTVÁN.

(36)

(2—3)

A kertészet barátait s gazdákat

érdeklő.

A fejeérgyházi kertészeti igazgatóság (Segesvár mellett) köztudomásra hozza, hogy ugyanott több ezrede menő, a legnemesebb fajú **gyümölcsfa** áll igen jutányos áron eladásra készen; ugyanis a legjelesebb fajú 1, 2, és 3 éves gyümölcsfa-csemeték 20—30 kr-ért kaphatók. Ugyanott **narboni óriás-bükköny** mázsája 18 frt. **Györgyikék** (georgine-ák) a legújabb és legszebb fajokból nével, egy ép és szép gyökér 10 kr.

Brassó, jan. 11-én, 1867.

KÁSZONY ISTVÁN.

(36)

(2—3)

A kertészet barátait s gazdákat

érdeklő.

A fejeérgyházi kertészeti igazgatóság (Segesvár mellett) köztudomásra hozza, hogy ugyanott több ezrede menő, a legnemesebb fajú **gyümölcsfa** áll igen jutányos áron eladásra készen; ugyanis a legjelesebb fajú 1, 2, és 3 éves gyümölcsfa-csemeték 20—30 kr-ért kaphatók. Ugyanott **narboni óriás-bükköny** mázsája 18 frt. **Györgyikék** (georgine-ák) a legújabb és legszebb fajokból nével, egy ép és szép gyökér 10 kr.

Brassó, jan. 11-én, 1867.

KÁSZONY ISTVÁN.

(36)

(2—3)

A kertészet barátait s gazdákat

érdeklő.

A fejeérgyházi kertészeti igazgatóság (Segesvár mellett) köztudomásra hozza, hogy ugyanott több ezrede menő, a legnemesebb fajú **gyümölcsfa** áll igen jutányos áron eladásra készen; ugyanis a legjelesebb fajú 1, 2, és 3 éves gyümölcsfa-csemeték 20—30 kr-ért kaphatók. Ugyanott **narboni óriás-bükköny** mázsája 18 frt. **Györgyikék** (georgine-ák) a legújabb és legszebb fajokból nével, egy ép és szép gyökér 10 kr.

Brassó, jan. 11-én, 1867.

KÁSZONY ISTVÁN.

(36)

(2—3)

A kertészet barátait s gazdákat

érdeklő.

A fejeérgyházi kertészeti igazgatóság (Segesvár mellett) köztudomásra hozza, hogy ugyanott több ezrede menő, a legnemesebb fajú **gyümölcsfa** áll igen jutányos áron eladásra készen; ugyanis a legjelesebb fajú 1, 2, és 3 éves gyümölcsfa-csemeték 20—30 kr-ért kaphatók. Ugyanott **narboni óriás-bükköny** mázsája 18 frt. **Györgyikék** (georgine-ák) a legújabb és legszebb fajokból nével, egy ép és szép gyökér 10 kr.

Brassó, jan. 11-én, 1867.

KÁSZONY ISTVÁN.

(36)

(2—3)

A kertészet barátait s gazdákat

érdeklő.

A fejeérgyházi kertészeti igazgatóság (Segesvár mellett) köztudomásra hozza, hogy ugyanott több ezrede menő, a legnemes